

Responsabilitat Social de les Empreses i salari ètic a Xile

Les primeres setmanes d'agost, en un dels hiverns més crus que es recorden a Xile, han vingut marcades per les preses de posició sobre la necessitat d'un salari ètic, és a dir, l'establiment d'un salari mínim a partir d'un compromís ètic de les empreses, o bé la conveniència d'augmentar el mínim legal, per tal de portar el país a uns nivells de major igualtat socioeconòmica.

El que succeeixi a Xile ens mereix un gran interès, no solament pels llaços humans i històrics que ens hi uneixen sinó pel fet que es tracta del país més desenvolupat de llatinoamèrica, el més proper a una economia desenvolupada del primer món, i el que està fent majors esforços per a liderar el pas a models més avançats de desenvolupament econòmic que els permeti avançar ràpidament i ser la punta de llança de la gran macroregió.

Cal dir per a situar-se que Xile és un dels països més desiguals de món, quart a l'Amèrica Llatina després del Brasil, Paraguai i Colòmbia. És a dir que **el 20% més ric disposa del 61% del**

PIB, i el 20% més pobre només el 3.3% (podeu veure la segmentació socioeconòmica de Xile a [wikipedia](#)).

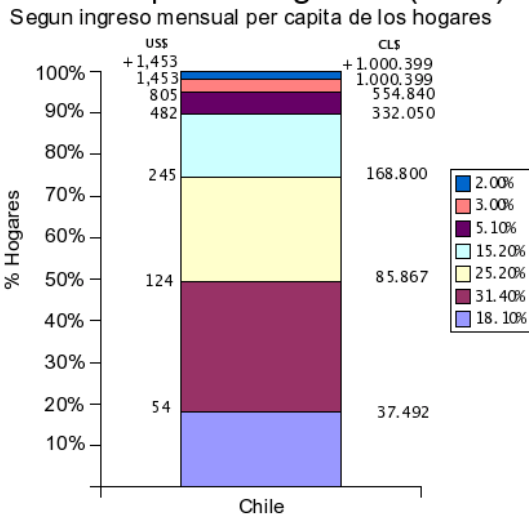
Les declaracions de Monsenyor Alejandro Goic, president de la Conferència Episcopal Xilena, suggerint la creació d'un salari ètic voluntari han obert la caixa dels trons del país més allargassat del món. En aquest moment, el salari mínim reconegut pel govern xilè és de 144.000 pesos mensuals (200 euros) que equival a sis euros i mig al dia. El màxim responsable eclesiàstic nacional ha proposat que de manera voluntària les empreses apugin aquest sou fins als 250.000 pesos, a partir d'un càlcul aproximat sobre la cobertura de les necessitats mínimes per a viure en el context de l'economia xilena.

La proposta ha agafat per sorpresa a tothom, inclòs el principal sindicat, el qual estava demanant un augment a 180.000 pesos com a tàctica per a poder tot just aconseguir sobrepassar la barrera dels 150.000.

Aquesta proposta suposa una clara voluntat de presència de l'església dins els debats socials a Xile, aportant una visió a partir de les necessitats de les famílies i apostant per un cert progrés social a partir del concepte de dignitat de les persones. L'[església xilena](#) sempre ha tingut unes posicions properes a les necessitats de la comunitat, tant abans de la dictadura com en ple govern militar.

En una clau d'interpretació més pròxima, cal ressaltar que aquesta no ha estat una acció aïllada sinó que s'ha produït dies després que el mateix màxim mandatari del clergat fes una acció de mediació en un conflicte entre l'empresa pública [Codelco](#) i la

Chile: Grupos de Ingresos (2003)

Fuente: MIDEPLAN, encuesta CASEN 2003
 1US\$ = 688CL\$ (2003) (Segun: <http://kompas.cl/valordolar>)

representació laboral de les empreses subcontractades, que havia entrat en una fase d'enquistament sense perspectives de solució.

Alguns sectors dretans de caràcter més neoliberal han saltat d'immediat damunt les declaracions de Goic, intentant desacreditar-les. La senadora i precandidata presidencial Evelyn Matthei (de la UDI i filla d'un dels militars més poderosos de l'època Pinochet) ha indicat que Goic pot ser molt respectable però que no té ni idea d'economia. Posteriorment s'han matisat posicions, com ho mostra el fet que el també conservador Sebastián Piñera va manifestar la voluntat de reunir-se amb el bisbe per a intercanviar i contrastar punts de vista.

El punt de vista de la dreta no ha estat ni molt menys unitari, fins al punt que alguns sectors de dreta –la més conservadora que neoliberal– han pres en consideració la recomanació i s'hi han apuntat. En el cas de la Democràcia Cristiana, actualment en el govern de Concertació juntament amb el Partit Socialista, han mostrat el suport a la proposta que han arribat a manifestar que es farien seva.

La divisió de la dreta (UDI) es percep clarament en la proposta que ha fet Piñera la qual suposa 68.000 pesos per integrant de la unitat familiar. En cas que el sou no assoleixi aquesta xifra, l'Estat ho complementarà per mitjà del que s'ha anomenat 'assignació antipobresa' amb uns fons que seran aportats al pare i a la mare a parts iguals. Segons l'ex abanderat de Renovación Nacional, la seva iniciativa tindria un cost de 1.000 milions de dòlars, un 0,8% del PIB. Fixem-nos que aquesta proposta va més enllà de la proposta eclesial, ja que per a una família de quatre persones l'import previst seria de 280.000 pesos, més que els 250.000 del salari ètic proposat. Tot i així les dues poden ser compatibles ja que el bisbe fa una proposta a les empreses mentre que Piñera hi afegeix

la implicació de l'Estat per a complementar-ho.

La proposta ha estat feta des de la independència eclesial i tampoc es pot interpretar com un suport al govern ja que alguns analistes han posat de relleu la pressió que la proposta suposa per a l'agenda presidencial, més si tenim en compte el moment delicat en què arriba amb molts conflictes oberts i mostres d'una manca de lideratge per part de la presidenta socialista Michelle Bachelet.

El debat ha introduït conceptes com la il·licitud de pagar tan sols el mínim legal quan l'empresariat té la capacitat econòmica de retribuir el treballador amb una quantitat més elevada i acord a la seva productivitat. O també l'argument que el sou s'ha d'ajustar en funció del que hom necessita per a poder portar una vida digna.

Enfront d'aquests conceptes, sectors i analistes més proclius a les lleis del mercat no condicionades per visions ètiques, han aportat la consideració que l'únic salari ètic és el del mercat amb arguments de tipus que amb un sou baix es poden sumar més persones a la nòmina de l'empresa, de manera que l'ètica també ha de considerar aquells que cerquen feina i les millors condicions del mercat laboral per a facilitar-los-ho. Un degotall de raonaments al marge de tota consideració ètica per a intentar justificar un model que en darrer terme portaria a l'extinció de qualsevol salari mínim i fins i tot a una desregulació absoluta del mercat laboral, amb una indefensió absoluta dels drets dels més pobres o dels que tenen menys capacitat de fer valer els seus interessos.

També han argumentat que els salaris imposats per l'empresariat sense altre condicionant que el mercat apunten millor a la competitivitat empresarial i als incentius als millors treballadors, reforçant la meritocràcia i el progrés de les persones més formades.

Finalment els sectors més neoliberals excusen l'empresariat d'aquesta responsabilitat i traspassen al govern i a la classe política en general la responsabilitat en la promoció de les condicions que estimulin la creació de llocs de treball, l'increment dels nivells educacionals, i la flexibilitat del mercat laboral.

En conclusió, un debat que va més enllà de les polítiques públiques limitades al paper de l'estat regulador, i que també ha fet posicionar les empreses sobre el paper que han de tenir d'acord amb la seva Responsabilitat Social.

Aquest és un moment especial per a Xile pels enormes excedents que està aportant la indústria cuprífera per preu d'aquests mineral. Tenen raó els que alerten que seria suïcida comprometre un nivell d'ingressos que té un caràcter volàtil: el preu del coure pot oscil·lar. També tenen raó els que afirmen que un augment sobtat del sou mínim podria comportar un descontrol de la inflació, però sempre es pot introduir una certa gradualitat.

Més dubtosa és la preocupació que ara han mostrat alguns sectors poderosos per les Pimes i les dificultats que els suposaria aquesta mesura. Els que mai han tingut cap interès en la petita empresa i que no han afavorit cap mesura de suport ara no poden fer servir aquest pobre argument.

El debat central és com disminuïm la desigualtat enorme entre les classes socials xilenes, i fins i tot per a aquells que no posseeixin la mínima sensibilitat social o sentit de la justícia social, haurien d'aportar el seu punt de vista sobre com pot altrament Xile esdevenir un país punter a Llatinoamèrica i com pot consolidar el seu mercat intern si no té més capacitat de distribuir la riquesa i esdevenir una societat més forta, amb major capital humà i social.

En les accions que hem desenvolupat a Xile, Responsabilitat Global ha aportat

el seu convenciment segons el qual **Xile té davant seu l'oportunitat de gestionar la seva responsabilitat social territorial**. Esdevenir un Territori Socialment Responsable, fruit del major compromís de totes les parts, tant empreses com sector públic i social, pot facilitar una millor governança local i millorar la creació de confiança exterior, tot brindant noves oportunitats econòmiques i comercials.

Josep Maria Canyelles

Promotor de Responsabilitat Global

Agost 2007

www.collaboratio.net/mm/File/ca/Art.jmcanyelles_salari_etica.pdf